

Juhtumite lahendamise põhimõtted

Kindluse Koolis

Õpilase toetamine

Kindluse Kooli moto „Koos on kindlam” üheks eesmärgiks on õpilaste, kooli töötajate ja lastevanemate teadlikkuse tõstmine ning oskuste arendamine erinevate keeruliste olukordadega toimetulekuks. Koolina tahame tagada kõikidele õpilastele turvalise koolikeskkonna, kus on võimalik heade sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskustega täiskasvanuteks areneda. Usume, et iga koolipere liige eeskujuks olles saab panustada nii kiusamise vähendamisse kui ka positiivse käitumise edendamisse. Enesekindel laps on endaga rahulolev, kasvades tulevikus oma emotsioone juhtivaks, koostööaltiks, teisi toetavaks ja arvestavaks täiskasvanuks.

Ennetavad ja toetavad tegevused Kindluse Koolis

- Õpilased alustavad oma nädalat enamasti **mentortunniga**. Iga õpilane on teadlik kooli kodukorrast, Kindluse Kooli „Heast tavast” ning järgib seda.
- 1. õpigrupid alustavad koolipäeva kolmel päeval nädalas **hommikuringiga**, mille raames toetatakse õpilase kohanemist koolieluga, arendatakse eneseregulatsioonioskuseid (*nt 1. õpigrupi õpilane oskab nimetada emotsioone, saab aru, mis emotsiooni ta hetkel tunneb, oskab seda sõnastada ja valida sobiva käitumisviisi*), toetatakse õpilase julgust abi küsida ning vajadusel teadlikult sekkuda kiusamise vähendamisse, antakse õpilasele teadmised ja oskused, kuidas käituda olukorrale sobival viisil.
- **Ettevõtlik ennastjuhtiv õppija ainetund on 1.-6. õpigrupis** kord nädalas, I kooliastmes on fookus õpilase „Mina” ja II kooliastmes on kesksel kohal sotsiaalsed oskused ehk „Mina grupis”, lisaks emotsioonide haldamine, eneseanalüüs ning ettevõtlikkus. Ennastjuhtiv õppija käitub sotsiaalsetes situatsioonides teistega arvestatavalt, on sõbralik ja koostööaldis.
- Klassi- ja kooliruumide seintel on visuaalsed **plakatid**, mis selgitavad, kuidas käituda, kui märkad kiusamist ja/või abivajajat.
- Õpigruppidele luuakse võimalusi korraldada erinevaid **sotsiaalselt kaasavaid tegevusi** nii oma õpigrupisiselt kui ka lendude üleselt, näiteks ettevõtlikkuse päev, erinevad laadad, heategevuskampaniad, stiilinädalad.

- Mentorid ja aineõpetajad **juhivad õpigruppides grupidünaamikat**, paigutades lapsi gruppidesse nii, et kõik õpilased õpiksid omavahel koostööd tegema.
- **Tugispetsialistid** (sotsiaalpedagoogid ja psühholoogid) tegelevad nii grupi kui ka individuaalsete kohtumiste raames õpilastega, arutamaks erinevaid sotsiaalseid teemasid, sh omavahelist läbisaamist, kiusamise ennetamist (nii teoreetiline kui ka praktiline tegevus), emotsioonidega toimetulemist, mina-pildi arendamist, eneseregulatsiooni suurendamist.
- Korrapidajaõpetajad peavad vahetundide ajal kooli üldkasutatavatel aladel korda kokkulepitud graafiku alusel.
- **Õpilaste ja kogu kooli personali heaolu monitoring:** koostöös **Clanbeati-ga toimub kord kuus 5.-9.** õpigrupi õpilaste ja meeskonnaliikmete vaimse heaolu kaardistamine. Heaoluseisundi kaardistus põhineb kompaktsel viie väitega vaimse heaolu küsimustikul [WHO-5](#), mille valis välja Clanbeat koostöös Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli ja Tervise Arengu Instituudi ekspertidega. Igal kaardistuskorral on mõned lisaküsimused taustinfo ja tagasiside jaoks - iga kord on küsimustik pisut erinev. Clanbeati abil kujundatakse positiivsete harjumuste teket, mis aitavad kaasa õpilaste kujunemisele enastjuhtivateks õppijateks, kes oskavad toetada ka iseenda heaolu.
- **1.-4. õpigrupi õpilaste vaimse heaolu kaardistamine** üks kord kuus koostöös mentoriga.
- Kord aastas kaardistatakse küsimustikuga **rahulolu** õpilaste, lapsevanemate ning kooli personali hulgas.
- Koolitöötajatele võimaldatakse enesearengut toetavaid koolitusi, õppepäevi, seminare, programmides osalemist.
- Kogu kooli personalile on võimaldatud **VERGE koolitust**, lisaks on koolis olemas igapäevaselt õpetajatele toeks spetsiaalse väljaõppe läbinud Verge metoodik, kes vajadusel nõustab ja toetab õpetajaid olukordades, mis nõuavad füüsilist sekkumist.
- Terve õppeaasta vältel korraldame **Kindluse kogukonnakooli** loenguid aktuaalsetel teemadel (nt „Mida peaks teadma kiusamisest?“, „Mis on veipimine?“ jne), et anda juurde lastevanematele ja ka kooli töötajatele teadmisi.

KIUSAMISJUHTUMITEGA TEGELEMINE KINDLUSE KOOLIS

MIS ON KIUSAMINE ja mis ei ole kiusamine?

Kiusamine on tahtlik ja korduv negatiivse mõjuga tegevus kaaslase suhtes.

Kiusamine võib olla:

- sõnaline (mõnitamine, ähvardamine);
- füüsiline (löömine, tõukamine, asjade äravõtmine või lõhkumine);
- küberkiusamine (ähvardavate sõnumite saatmine telefoni või interneti teel, piltide levitamine);
- sotsiaalne (levitatakse kuulujutte, tõrjutakse seltskonnast välja).

Kiusamine on süstemaatiline tegevus, mida kasutatakse kellegi alistamiseks, tema enesehinnangu mahasurumiseks või iseenda võimsamana tundmiseks. Ühtlasi on kiusamine protsess ning sellise käitumise tagajärjel võivad olla pikemaajalised negatiivsed mõjud inimese vaimsele tervisele ja üldisele heaolule.

Kiusamise alla ei liigitu:

- vaidlused ja lahkarvamused - need on normaalne osa elust ja kasvamisest ning ei ole suunatud ühe õpilase vastu;
- müramine - kui mõlemad osapooled on teadlikud asja mängulisest aspektist ja toimingud toimuvad vastastikuse mõistmise ja austusega;
- arusaamatused - tülide käigus tekkinud olukorrad, juhuslik kokkupõrge jne.

<https://www.oiguskantsler.ee/kool-kiusamisest-vabaks/mis-on-kiusamine.html>

ÕPILASE ROLL

- Kui märkad olukorda, kus üks õpilane on ebavõrdses olukorras, siis mine juurde ja küsi, mis toimub? Kui seepeale tegevus lõpeb, siis jaga hiljem juhtunut oma mentoriga.
- Kui näed, et ühe inimese vastu suunatud negatiivne käitumine jätkub hoolimata sinu sekkumisest, siis leia kõige lähemal asuv mentor, aineõpetaja või mõni muu koolitöötaja ja kutsu ta sündmuskohale.
- Juhata täiskasvanu sündmuskohale ja selgita täiskasvanule teel sündmuskohale, mis juhtus ja milline mulje jäi sulle toimunust.
- Edasi tegeleb täiskasvanu kiusamisjuhtumiga vastavalt Kindluse Kooli ühiselt kokkulepitud juhtumite lahendamise põhimõtetele.
- Kui kuuled, et mingi osa kaasõpilasi, kohtleb pidevalt halvasti mingit konkreetset õpilast või õpilaste gruppi ning sul on tekkinud kiusamisjuhtumi kahtlus, siis on

õpilasel juhtumist teavitamiseks erinevad võimalused:

- teavita mentorit;
- kirjuta teade paberile ja postitada see administraatori juures olevasse lukustatud postkasti või täida elektrooniliselt [olukorra teavituse ankeet](#);

- pöördu abi ja selguse saamiseks tugispetsialistide poole (psühholoog, sotsiaalpedagoog);
- räägi juhtunust oma vanemale, kes edastab informatsiooni esimesel võimalusel kooli töötajale (esmalt mentorile);
- räägi usaldusisikule ning usaldusisik edastab informatsiooni kooli töötajale.

Lähtume põhimõttest:

MÄRKA - SEKKU - KUTSU TÄISKASVANU - SELGITA - JÄTKA OMA PÄEVA

LAPSEVANEMA ROLL

- Küsi oma lapselt igapäevaselt, kuidas tal koolis läheb ja millised on ta suhted kaasõpilastega.
- Kui märkad, et laps on koolist tulles õnnetu ja ei soovi suhelda, uuri mis on selle põhjused.
- Loo lapsega usaldav suhe, et ta julgeks sinuga jagada ka teemasid, mille pärast ta võib- olla piinlikkust tunneb. Tihti tekitavad kiusajad kiusatavates just selliseid tundeid.
- Kui arvad, et tegu on koolikiusamisega siis täida [olukorra teavituse ankeet](#) ja kirjelda olukorda.
- Lisaks saad lugeda praktilisi näpunäiteid KiVa programmi [LAPSEVANEMATE MINIÕPIKUST](#).

ÕPETAJA ROLL

- Kuula ära õpilase(te) mure, palu neil kirjeldada juhtumit detailselt. Juhtumist räägi esmalt iga osapoolega eraldi.
- Hinda olukorda ning lähtuvalt juhtumist asu juhtumit lahendama, vajadusel kaasa tugispetsialistid.
- Veendu, et olukorras kannataja rollis olevad õpilased saavad vajalikku tuge ja abi.
- Täida tööpäeva jooksul juhtumite tabeli, kirjeldades lühidalt kuid vajaliku informatsiooniga juhtumit. Õpetaja märgib, kas olukord leidis lahenduse või on vajalikud edasised sammud.

Juhtumi lahendamise etapid:

- Sotsiaalpedagoog saab teavituse juhtumist, koostöös õpilase mentoriga hinnatakse olukorda ning lähtuvalt juhtumist asutakse lahendama.
- Vastavalt olukorrale moodustatakse tegevusmeeskond (keda kaasatakse juhtumi lahendamisse). Lapsevanemat teavitab esmane sekkuja, kelleks võib olla sotsiaalpedagoog, psühholoog, mentor, tugimeeskonna juht või õppejuht.
- Individuaalne vestlus erinevate osapooltega, sh ka pealtvaatajatega, kus sõlmitakse kokkulepped kiusamise lõpetamiseks. Juhtumist räägitakse esmalt iga osapoolega eraldi. Kõik osapooled osalevad vestlusel ainult siis koos, kui nad on selleks valmis ja turvalisus on tagatud. Vestlused dokumenteeritakse kirjalikult (olukorra lühikirjeldus, osalejad ja kokkulepped).
- Vajadusel grupivestlus (osalevad juhtunud osalenud, sh ka pealtvaatajad).
- Vestlus õpilase ja tema vanemate või seadusliku esindajaga.
- Ümarlaud õpilase ja tema vanematega õppejuhi, tugimeeskonna juhi või koolijuhi juures.
- Juhtumi lahendamisse kaasatakse kohaliku omavalitsuse laste ja perede heaolu spetsialist ja/või politsei.

Iga järgmist astet rakendatakse juhul, kui eelmise astme kokkulepetest pole kinni peetud või kui need pole andnud tulemusi. Kõik vestlused dokumenteeritakse (Stuudiumis või eraldi protokolliga) ning lapsevanemat või õpilase seaduslikku esindajat informeeritakse olukorrast.

TAASTAVA ÕIGUSE rakendamine Kindluse Koolis

Taastava õiguse praktikatega on võimalik konfliktide eskaleerumist ennetada ning asjaosalised saavad märksa varem üheskoos oma mõtteid ja tundeid jagada, kuulata teine pool ära ning selgitada, mida on vaja, et juhtunu juurest edasi minna. Võimaluse korral saavad asjaosalised sõlmida kokkulepped, kuidas tekkinud kahju heastada. Eesmärk on osalisi tervendada ja luua probleemi lahendamiseks turvaline keskkond. Abiks on **neutraalne vahendaja**, kes toetab kõiki osalejaid.

Taastava õiguse rakendamiseks on erinevad viisid:

- **Vahendus** - tavaliselt kahe inimese vaheline konflikt, mille lahendamisse kaasatakse kolmas neutraalne inimene.
- **Taastav nõupidamine** - kaasatakse rohkem osapooli, näiteks inimesed, keda vahejuhtum on mõjutanud, aga ka need, kes saavad kaasa aidata juhtumi lahendamisele või sellele, et see edaspidi ei korduks.

- **Ennetav ring** - rakendatakse konflikti või olukorra puhul, kus vahejuhtumist mõjutatud inimesi on palju. Ringi korraldatakse vahel ka ennetavalt, et arutada olukorra mõjusid ning lasta osapooltel väljendada mõtteid ja tundeid.
- **Taastav aruteluring** - aruteluring annab osalejatele võimaluse juhitud vestlusringis väljendada oma mõtteid ja tundeid seoses juhtunuga ning kuulata teiste lugusid. Osalemine toetab turvatunde parandamist läbi jagatud kogemuse, mis aitab kaasa hirmu vähendamisele. Aruteluringi juhivad **kaks väljaõppe saanud juhendajat**, kes annavad võimaluse osalejatel jagada turvalises ruumis nii palju kui nad soovivad, andmata hinnanguid, analüüsimata või kokkuvõtteid tegemata. Taastav aruteluring võib aset leida ühekordse või järjepidevate kohtumiste näol.

JUHTUMID VÄLJASPOOL KOOLIPÄEVA

Kui sa tunned, et kellegiga suhtlemine/kellegi käitumine mõjub sulle ebamugavalt, alandavalt või füüsilisi ebamugavusi tekitavalt:

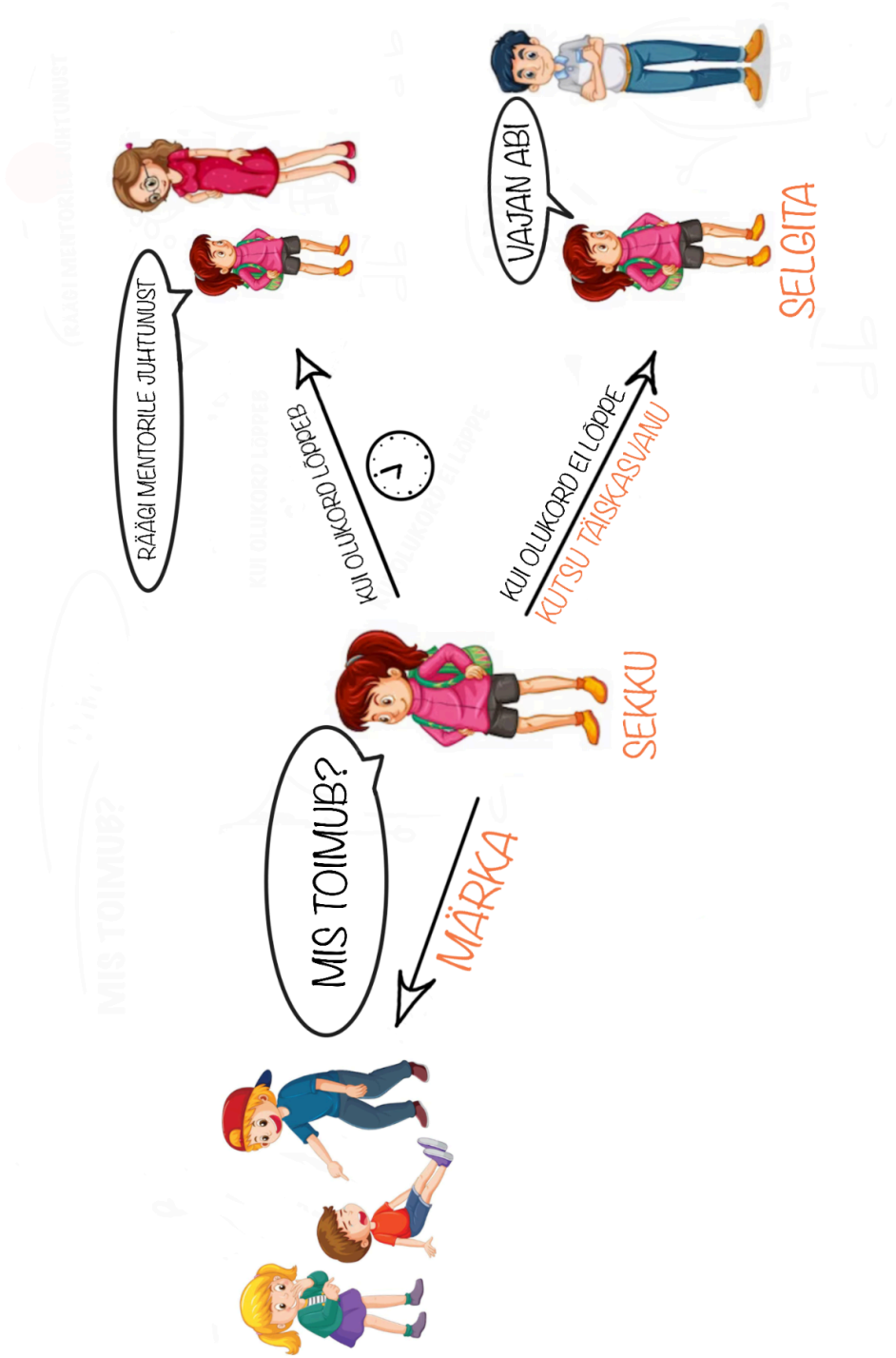
- 1) räägi sellest vanematele või mentorile;
- 2) pea meeles, et sina ei ole selles süüdi;
- 3) kiusajaga kohtudes tuleks meeles pidada:
 - Kiusaja ootab kiusatava reaktsiooni. Kui suudad end tagasi hoida ega lähe endast välja, võtad sa kiusajalt ära võimaluse olla võimupositsioonil ja sind emotsionaalselt juhtida. Selle asemel asud sa ise võimupositsioonile ja kontrollid olukorda.
 - Hoia eemale kohtadest, kus kiusamine on väga tõenäoline. Ole ohtlikes kohtades kellegagi koos.
 - Kui mõni kiusaja räägib sind taga ja levitab kuulujutte, ütle lihtsalt, et see ei ole tõsi ja levitaja otsib tähelepanu.
 - Ütle „Ei!”, kui keegi tahab sind millekski sundida, mida sa teha ei taha. Sul on õigus otsustada, mida sa teed või ei tee.
 - **Kui tegu pole koolipäevaga ja vajad kohest abi, siis helista anonüümsele lasteabi telefonile 116 111, kust saad abi ja nõu küsida.**

Vältimaks netikiusamist

- Mõtle, mida sa postitad. Ära jaga pilte ja infot, mis võiks sind ennast või kedagi teist halvast valguses näidata või häbistada.
- Hoidu isiklike andmeid jagamast. [Mis on isikuandmed?](#)

- Ära anna teistele oma salasõnu. Parem on, kui ka väga head sõbrad sinu salasõnu ei tea. Sa võid salasõnu jagada oma vanematega. Kontode salasõna jagamine suurendab sinu turvariski.
- Kontrolli privaatsussätete alt, kes sinu infot ja postitusi vaadata saavad. Sõbrad? Sõprade sõbrad? Võõrad? Tee kohandusi, et turvariski vähendada.

NB! Kui kellegi käitumine netiportalides on sinu jaoks hirmutav, manipuleeriv, sinult mingeid asju või ebasobivaid tegevusi nõudev, siis räägi sellest vanematele, mentorile koolipsühholoogile, sotsiaalpedagoogile või veebipolitseinikule (täpsema info leiad [SIIT](#)).

MÄRKA - SEKKU - KUTSU TÄISKASVANU - SELGITA - JÄTKA OMA PÄEVA